

конференція, посвящена 110-летию со дня рождения академика Т. С. Хачатурова. Сборник тезисов / Под ред. С. Н. Бобылева, К. В. Папенова, И. Ю. Ховавко. – М.: Экономический факультет МГУ имени М. В. Ломоносова, 2016. – 140 с

6. Гришаева Ю. М. Экологическая культура в информационном обществе: к новым задачам образования // Вестник Международной академии наук. Русская секция. – 2014. – Т. 1. – №1 (7). – С. 36–38.

7. Електронна водопідготовка в системі обігового тепловодопостачання промислових підприємств / В.М. Кюрчев, С.І. Мовчан, О.В. Бережецький та ін. Агротерра. 2020. № 2(9). С. 93-108.

8. *Бережецький О.В.* Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №107889. Дата реєстрації 17 серпня 2021 р. №с202185873. Літературний письмовий твір наукового характеру «Робочий звіт щодо підсумків виробничих випробувань тестового приладу електронної водопідготовки «HydroFLOW» на системі охолодження маслованни підшипнику та електродвигуна насосної станції № 20 бризкальних басейнів циркуляційної системи ВП «Запорізька АЕС» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» / *О.В. Бережецький., В.М.Кюрчев, С.І. Мовчан.* ТОВ «Сав КОМПЛЕКТ», Запоріжжя, 2021. – 10 с.

Ідентифікатор: CR152080921. <https://sis.ukrpatent.org>

УДК631.6

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕЛІОРАТИВНИХ СИСТЕМ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Якунічева Анастасія Юріївна, к.е.н.,

Соболь Ганна Олександрівна, здобувач СВО «Бакалавр»

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна.

Анотація. Розглянуті причини виникнення проблем у сфері зрошення Запорізької області, що пов'язані з процесом землевикористання та запропановані шляхи її вирішення

Ключові слова: меліоративні системи, меліорація, землевпорядна документація.

Постановка проблеми. З огляду на те, що кліматичні умови Запорізької області характеризуються високими температурними показниками та як наслідок посушливістю, а більшість зрошувальних і дренажних систем знаходяться в скрутному становищі, через те, що знаходяться на балансі сільськогосподарських підприємств та сільських громад, які через брак власних коштів, чи коштів у місцевих бюджетах та відсутністю кваліфікованих кадрів не утримують ці системи у відповідному робочому стані. Площа зрошуваних земель займає лише 241,1 тис. га з 2718 тис. га, тобто лише 10%.

Виклад основних матеріалів дослідження. Основними нормативно-

правовими актами у сфері меліорації є: Закон України «Про охорону земель»; Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»; Закон України «Про меліорацію земель».

Коли внутрішньогосподарські меліоративні системи передавались на баланс органам місцевого самоврядування частина з них не була оформлена, тобто залишилась безхазяйною. Врешті решт, це спричинило посилення процесів деградації земель, ущільнення ґрунтів, зростання кислотності й дефіциту балансу гумусу, тобто зменшення їхньої родючості. Звичайно, така земля стає менш привабливою для інвестора.

Серед видів меліорації виокремимо наступні: гідротехнічну, культуртехнічну, хімічну, агротехнічну та агролісотехнічну. Саме гідротехнічна та агролісотехнічна пов'язана з процесом правильного землевпорядкування та землевикористання, інші види меліорації виконуються суб'єктами ведення сільського господарства як частина напрямів їх безпосередньої діяльності.

Гідротехнічна меліорація являє собою систему меліоративних каналів та інженерних споруд на них, що дістались у спадок органам місцевої влади та самоврядування після роздержавлення державних сільськогосподарських підприємств. Таким чином меліоративні канали поділяються на загальнодержавні, міжгосподарські та внутрішньогосподарські. Державні та міжгосподарські меліоративні канали перебувають на балансі спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань водного господарства та меліорації земель та його територіальних підрозділів або створених ними підприємств.

Гідротехнічна меліорація має на меті – регулювання водного режиму земель з несприятливим водним режимом за допомогою створення спеціальних гідротехнічних споруд.

Агролісотехнічна меліорація докорінно поліпшує землі шляхом використання ґрунтозахисних, стокорегулювальних та інших захисних лісових насаджень за допомогою площинного залісення (схилів, балок, тощо) та лінійного залісення (полезахисними насадженнями).

Гідротехнічні заходи зупиняють розвиток ерозії ґрунту на певній ділянці відразу після їхнього обладнання, тоді як агролісотехнічні – через 10-20 років після їх здійснення.

Смуги відведення для потреб експлуатації меліоративних каналів встановлюються по обидва боки відповідно до СН 474-75 «Нормы отвода земель для мелиоративных каналов» та СНиП 2.06.03-58 «Мелиоративные системы и сооружения». Проте може виникнути ситуація, коли вздовж меліоративних каналів фізично неможна виділити експлуатаційні смуги, оскільки ця земля вже надана у власність чи користування іншим особам.

Щоб вирішити цю проблему, необхідно створити схему меліорації земель на території населеного пункту, адміністративної одиниці, на якій мають бути відображені державні, міжгосподарські та внутрішньогосподарські меліоративні канали та інженерні споруди, а також межі експлуатаційних смуг.

Території, що не мають власника на таких схемах необхідно взяти на баланс відповідної територіальної ради. Для цього необхідно звернутись із запитом до обласного управління водних ресурсів щодо надання інформації про усю систему меліорації на території громади, графічних матеріалів, на яких зазначено місце

розташування об'єктів, інформацію про об'єкти меліорації, що перебувають на балансі органу виконавчої влади.

Наступний крок, це нанесення на картографічну основу меліоративну систему з експлуатаційними смугами обслуговування та співставлення одержаної інформації з даними Державного земельного кадастру.

Вибір оптимального варіанту рішення та проведення громадського обговорення та схвалення схеми меліорації земель на території громади.

Реалізація заходів, передбачених схемою меліорації земель забезпечується шляхом удосконалення обласної програми розвитку меліорації земель.

Обслуговування меліоративних систем здійснюється спеціалізованими підприємствами.

З метою попередження небезпечного підняття рівнів ґрунтових вод, своєчасного виявлення та усунення причин розвитку процесів підтоплення та визначення ділянок, що потребують першочергового виконання робіт по захисту від підтоплення, вкрай необхідним є організація та постійне функціонування системи моніторингу рівня ґрунтових вод на урбанізованих територіях міст і селищ, що сприятиме ефективному використанню обмежених фінансових ресурсів. Але через відсутність фінансування моніторинг не ведеться. Мережа режимно – спостережувальних свердловин на урбанізованих територіях практично відсутня.

Висновки. Таким чином, причинами виникнення проблем у сфері зрошення, що пов'язані з процесом земле використання, є:

- невідомо, чи документально не встановлено, які об'єкти знаходяться у підпорядкуванні яких підприємств;
- не встановлені смуги для обслуговування меліоративних каналів;
- відсутнє фінансування, чи інші можливості сільських рад обслуговувати об'єкти меліорації;
- відсутній моніторинг за станом об'єктів меліорації.

Вирішення цих питань полягає в наступному:

1. Встановлення прав власності та розробка землевпорядної документації земель.

2. Встановлення смуг для обслуговування меліоративних каналів відповідно до наявної схеми меліорації земель на території населеного пункту та обласної програми розвитку меліорації земель.

3. Обслуговування системи меліорації: самостійно чи замовляючи відповідні послуги у інших суб'єктів. Якщо у громади, чи підприємства відсутні фахові спеціалісти, то консультацію можна отримати у спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань водного господарства та меліорації земель та його територіальних підрозділів або створених ними підприємств.

4. Оформлення права постійного користування земельними ділянками під внутрішньогосподарськими меліоративними системами, переданими на баланс органу місцевого самоврядування (виготовлення проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок для експлуатації та догляду за гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами і каналами).

5. Залучення інвестицій для обслуговування меліоративної системи від суб'єктів сільськогосподарського виробництва, які господарюють (або мають такий намір) на меліорованих землях, шляхом донесення до них інформації про

позитивний вплив меліоративних заходів на продуктивність ведення сільського господарства.

Література

1. Яремко Ю. І., Дудяк Н. В., Шикова Л. В. Теоретико-методологічні та практичні аспекти ефективності використання земельних ресурсів в Україні//Економіка та екологія землекористування. № 2. 2018. С.82-91

2. Розвиток сільських територій : монографія / [Горлачук В.В., Кузьменко О.Б., Яремко Ю.І., Лазарєва О.В.]; [за ред. В.В. Горлачука. - Миколаїв: Іліон]. – 2015. – 382 с.

3. Ясінецька І.А. Особливості раціонального управління земельними ресурсами / І.А. Ясінецька // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2016. - Вип. 8(2). - С. 127-130.

4. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Запорізькій області у 2019 році. Запорізька обласна державна адміністрація. Департамент агропромислового розвитку та захисту довкілля. 2020. 284 с.

5. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року. 2019.148 с.

6. Еколого-економічні засади раціонального землекористування в межах південно-степової зони України: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., доц. Яремко Ю.І. – Херсон: ПП «Резнік», 2018. – 180 с.